

Rynek ziemniaka – stan i perspektywy

Tadeusz Plichta

Bardzo wysokie ceny w poprzednim sezonie spowodowały wzrost areалу uprawy ziemniaków tylko w niektórych krajach Unii Europejskiej. W skali całego ugrupowania, w 2013 roku zbiory ziemniaków w UE wyniosły około 55 mln ton i były nieznacznie wyższe od skrajnie niskich zbiorów z 2012 roku. W krajach mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy i Wielka Brytania) areal uprawy ziemniaków jadalnych wzrósł średnio o 4%, a zbiory o 1 - 2%. W efekcie ceny ziemniaków na rynkach zachodnioeuropejskich są znacznie niższe niż w poprzednim sezonie, ale znacząco przekraczają średnią z ostatniego pięcioletnia. Powierzchnię uprawy, zbiory, plony w latach 2010 - 2013 przedstawia poniższa tabela.

Produkcja ziemniaków w latach 2010 - 2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Powierzchnia uprawy w mln ha				
Świat	18,7	19,18	19,32	-
Europa*	6,1	6,13	5,98	-
UE-27	1,99	1,91	1,77	1,77
Polska	0,4	0,41	0,37	0,3
Zbiory w mln ton				
Świat	333,75	373,16	368,37	-
Europa*	107,68	129,15	116,58	-
UE-27	56,1	62,3	54,1	55,1
Polska	8,45	9,36	9,04	6,42
Plony w t/ha				
Świat	17,8	19,5	19,1	-
Europa*	17,7	21,1	19,5	-
UE-27	28,4	32,6	30,6	31,5
Polska	21,1	23,0	24,2	21,4

* łącznie z Rosją

Źródło: FAO, Eurostat, GUS

Europa pozostaje najważniejszym regionem dla międzynarodowego rynku ziemniaków. Na region ten

przypada ponad 70% światowego eksportu ziemniaków świeżych oraz 60% eksportu przetworów mrożonych ziemniaków. Niemal całość europejskiego eksportu przypada na kraje Unii Europejskiej. Handel poza UE stanowi około 25% łącznego eksportu. Jako całość, Unia Europejska jest eksporterem netto ziemniaków. Kraje UE charakteryzują się dużym zróżnicowaniem poziomu i tendencji zmian w produkcji ziemniaków, a także udziału w rynkach międzynarodowych. W latach 2010 - 2013 zmiany powierzchni uprawy ziemniaków w krajach tych były niewielkie i wynikały albo z dostosowania powierzchni uprawy do rosnących plonów, albo krótkookresowych reakcji na wahania koniunkturalne na rynku międzynarodowym. Kraje te są zarówno eksporterem, jak i importem ziemniaków, choć jako całość charakteryzują się nadwyżką eksportu nad importem.

W Polsce wzrósł eksport, a zmniejszył się import ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji. Ze względu na spadek produkcji ziemniaków w 2012 roku i wzrost cen na europejskich i światowych rynkach, ceny płacone w eksporcie i imporcie większości przetworów ziemniaczanych były wyższe niż w sezonie poprzednim. Nadwyżka w handlu ziemniakami w 2013 roku wyniosła 115 mln EUR, wobec 88 mln EUR w sezonie poprzednim.

W lutym Białoruś wprowadziła zakaz importu ziemniaków z terenu Unii Europejskiej, w tym także z Polski. Powód? Wykrycie w jednym z krajów Unii Europejskiej groźnej choroby. Rosja wstrzymała import już w lipcu ub.r., powołując się na te same przepisy. Ta sytuacja w sposób znaczący obniżyła bilans obrotu między naszymi krajami, mimo zapewnienia Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin, że jest to chwilowa sytuacja i eksport zostanie warunkowo wprowadzony.

W bieżącym sezonie, mimo możliwych kłopotów z zaopatrzeniem w surowiec, utrzymuje się wysoki eksport przetworów ziemniaczanych. Maleje natomiast sprzedaż na rynki zagraniczne skrobi ziemniaczanej. Eksport ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji będzie marginalny. Niedobory ziemniaków

na krajowym rynku są uzupełniane importem, który rośnie w porównaniu z minionym sezonem przynajmniej 2,5-krotnie.

Zbiory ziemniaków w Polsce w 2013 r., według szacunków IRI-GŻ, wyniosły 6,4 mln ton i były o 2,6 mln ton, tj. o blisko 30% mniejsze od zbiorów uzyskanych w 2012 r. i ok. 35% niższe od średnich zbiorów z lat 2006 - 2010. W województwie pomorskim zbiory w 2012 roku wyniosły 598,8 tys. ton. W roku 2013 nastąpił spadek produkcji o około 20%.

Plony ziemniaków w 2013 roku Główny Urząd Statystyczny szacu-

je na 214 dt/ha, wobec 242 dt/ha w roku poprzednim i 190 dt/ha średnio w latach 2006 - 2010. Warunki meteorologiczne uprawy ziemniaków były na ogół niekorzystne. Przedłużająca się zima spowodowała znaczne opóźnienie wiosennych prac polowych. Do sadzenia na wcześniejszy zbiór przystąpiono w drugiej dekadzie kwietnia, ale większość nasadzeń miała miejsce w trzeciej dekadzie kwietnia i w pierwszych tygodniach maja. Pod koniec maja i czerwca warunki pogodowe miały niekorzystny wpływ na stan plantacji ziemniaków. Należy zaznaczyć,

że warunki wegetacji nie sprzyjały uzyskaniu wysokich plonów. Dotyczy to także jakości ziemniaków, która nie była najlepsza.

W 2014 roku areał uprawy ziemniaków w Polsce prawdopodobnie zostanie utrzymany na poziomie ubiegłego roku, tj. około 300 tys. ha. Wysokie ceny ziemniaków spowodowały bowiem, że opłacalność ich w 2013 roku znacznie wzrosła. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść ok. 250 dt/ha, a zbiory ok. 7,5 mln ton. ■